

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

FISKERIDIREKTORATET	
ARKIV	439
02 JUN. 2005	
SAKS NR.	2004/16320
BOK. NR.	14
F.U. S	

Mattilsynet
Fiskeridirektoratet

Deres ref

Vår ref
200400842- /KET

Dato

01 JUNI 2005

Retningslinjer for godkjenning og drift av anlegg som tilbyr fiske i merd, innhegning eller annet avstengt område ("put and take")

Vi viser til oversendte utkast til retningslinjer fra Mattilsynet datert 09.03.05, med seinere endringer oversendt på e-post 08.04.05. Utkastet er utarbeidet i dialog med Fiskeridirektoratet, og er et resultat av Fiskeri- og kystdepartementets brev til Mattilsynet av 10.09.04 om behov for dyrevernregler for fiske i steng og merder. Det oversendte utkastet til retningslinjer inneholder ikke bare krav som er hjemlet i dyrevernloven (mht fiskevelferd), men også i matloven (mht fiskehelse) og oppdretsloven (rømming og koordinering av godkjenning).

Med utgangspunkt i utkastet til retningslinjer har Fiskeri- og kystdepartementet fastsatt retningslinjer for godkjenning og drift av anlegg som tilbyr fiske i merd, innhegning eller annet avstengt område ("put and take") i 2005. Som det framgår av retningslinjene (se vedlegg) har vi foretatt både redaksjonelle og saklige endringer i forhold til det oversendte utkastet. Dette er blant annet fordi regler om fiskevelferd må utformes slik at de ikke hindrer utvikling av næringsaktivitet på dette feltet som kan knytte sammen fiskeri og turisme. Endringene er til dels foretatt i dialog med Mattilsynet og Fiskeridirektoratet.

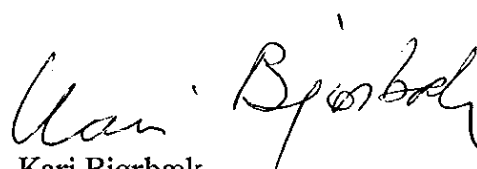
Vi ber om at Mattilsynet oversender disse retningslinjene til sine region- og distriktskontorer som grunnlag for godkjenning og tilsyn denne sesongen. Ettersom enkelte bestemmelser i retningslinjene hører inn under Fiskeridirektoratets myndighetsområde, ber vi også om at Fiskeridirektoratet oversender dem til sine regionkontorer. Fiskeridirektoratet kan dessuten gi utfyllende retningslinjer for søknadsskjema og godkjenningsprosedyre.

Fiskeri- og kystdepartementet ber om at søknader om godkjenning av "put and take" virksomhet får en rask saksbehandling slik at interesserte søkere får nytte av 2005 sesongen. Godkjenning i år gis midlertidig og er tidsavgrenset til inneværende sesong, som varer til 31.12.05. Det skal ikke betales gebyr for behandling av søknaden om godkjenning for inneværende sesong.

Når det er høstet erfaring med disse retningslinjene kan det være naturlig å utarbeide regler for forenklet saksbehandling for søknader om "put and take" virksomheter, og også utarbeide forslag til forskrift/forskriftsbestemmelser om slik virksomhet. Som grunnlag for å vurdere dette ber vi om at Mattilsynet og Fiskeridirektoratet foretar en felles evaluering av erfaringene med godkjenning og tilsyn med "put and take" virksomheter i 2005, og at denne oversendes til Fiskeri- og kystdepartementet innen 1. desember.

Med hilsen

Magnor Nerheim
ekspedisjonssjef

Kari Bjørbæk
avdelingsdirektør

Vedlegg:

Retningslinjer for godkjenning og drift av anlegg som tilbyr fiske i merd, innhegning eller annet avstengt område ("put and take") i 2005.

Kopi med vedlegg: FHL Havbruk
Innovasjon Norge
Norges fiskarlag
Norske sjømatbedrifters landsforening
Fiskesalgslagenes Samarbeidsråd

RETNINGSLINJER FOR GODKJENNING OG DRIFT AV ANLEGG SOM TILBYR FISKE I MERD, INNHEGNING ELLER ANNET AVSTENGT OMRÅDE ("PUT AND TAKE") I 2005.

Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 31. mai 2005

1. GODKJENNING

"Put and take" virksomhet krever tillatelse etter oppdrettsloven og øvrige sektorlover. De som ønsker å drive "put and take" virksomhet må søke Fiskeridirektoratets regionkontor i god tid før planlagt oppstart. Fiskeridirektoratet er ansvarlig for koordinering av godkjenning av denne type virksomhet i forhold til andre myndigheter etter oppdrettslovens ordinære saksbehandlingsrutiner. Det gjelder både kunngjøring og kommunal behandling, forurensningsloven, havne- og farvannsloven samt matloven. I denne sammenhengen skal Mattilsynet vurdere anleggene i henhold til forskrift 16. januar 2004 nr. 279 om godkjenning av etablering og utvidelse av akvakulturanlegg og registrering av pryddammer. Ved søknad om denne formen for oppdrettskonsesjon skal risiko knyttet til rømming inngå i vurderingen. Sannsynligheten for rømming bør her ses i sammenheng med mulig konsekvenser som f.eks. sykdomsspredning og genetisk påvirkning på villfisk (jf. eget pt 3.2. om rømming).

Godkjenning gis midlertidig og er tidsavgrenset til inneværende sesong, som varer til 31.12.05. Det skal ikke betales gebyr for behandling av søknader om godkjenning for inneværende sesong.

Eksisterende virksomheter uten godkjenning må søke om godkjenning for å kunne fortsette driften. Det bes om at disse virksomhetene får opprettholde driften inntil spørsmål om godkjenning avgjøres, forutsatt at dette i det konkrete tilfellet anses forsvarlig etter gjeldende regelverk.

Nye etableringer må foreløpig følge gjeldende prosedyrer for tildeling av tillatelse etter oppdrettsloven og tilhørende forskrifter. Fiskeridirektoratet kan gi utfyllende retningslinjer for søknadsskjema og godkjenningsprosedyrer.

2. KRAV FOR Å SIKRE FORSVARLIG DRIFT AV "PUT AND TAKE" -ANLEGG

Den som driver "put and take" anlegg må overholde de generelle kravene til oppdrettsvirksomhet, som blant annet er gitt i følgende forskrifter:

- *Forskrift 22.12.2004 nr. 1785 om drift av akvakulturanlegg*
- *Forskrift 14. oktober 2003 nr. 1239 om dyrehelsemessige vilkår ved omsetning og innførsel av akvakulturdyr og akvakulturprodukter.*
- *Forskrift 5. november 1999 nr. 1148 om transport og behandling av animalsk avfall, og anlegg som behandler animalsk avfall.*

Disse forskriftene vil gjelde så langt de passer i forhold til "put and take" anlegg. På grunn av den spesielle karakteren til disse anleggene vil det i tillegg være behov for ytterligere krav og presiseringer av disse reglene på enkelte punkter. Disse omtales særskilt i det følgende.

2.1. Særskilte krav for å ivareta fiskens velferd

Krav til fiskevelferd i oppdrettsanlegg framgår i hovedsak av akvakulturdriftsforskriften. I "put and take" virksomheter foregår det likevel aktivitet som det ikke er tatt høyde for i denne forskriften. Dette er særlig forhold knyttet til selve fiskingen og konsekvenser av dette, og avliving og spesielle fôringskrav. Dette er forhold som faller inn under dyrevernloven §§ 2, 9 og 5a.

- **Anleggets utforming og fisketetthet**

Fisketettheten skal være betydelig lavere enn det som er tillatt for matfisk og stamfisk i tradisjonelt oppdrett (jf akvakulturdriftsforskriften § 41), slik at fisken har mulighet til å unnsnippe de som fisker i anlegget. Fisken skal frivillig bite på kroken, eller ha mulighet til å foreta en eventuell fluktreaksjon. Fisken skal heller ikke stå så tett at den krøkes/hukes av krokredskap. Tettheten av fisk i et "put and take" anlegg skal derfor ikke overstige 5 kg/m³. Mattilsynet kan tillate en høyere grense i tilfeller der det er faglig begrunnelse for at dette er hensiktsmessig. Utforming, størrelse og miljøforhold i anlegget skal være tilpasset den aktuelle arten slik at det ikke oppstår aggressiv eller annen negativ adferd. Fisk som uttrykker aggressiv adferd og på den måten skader annen fisk, må fjernes. Bunnlevende arter må ha mulighet til å legge seg på en naturlig eller kunstig bunn.

- **Fôring**

Fisken skal fôres med mindre dette ikke er hensiktsmessig pga tilgang til naturlig næring (jf dyrevernloven § 5a). Mengden fôr skal være tilstrekkelig slik at fisken ikke er unaturlig bitevillig på grunn av begrenset tilgang på fôr. Håndfôring bør unngå. Hvis fisken håndfôres skal dette foregå fra egne fôringsplasser der det ikke skal fiskes. Fôring bør ikke gjennomføres samtidig med at det drives fiske, og fôret skal ikke benyttes som agn. Jf også akvakulturdriftsforskriften § 23.

- **Fiskeutstyr**

Fiskekroker (inkl. fluer) som benyttes ved fisking i "put and take" anlegg, skal ha enkeltkrok, slik at en ikke risikerer at fisken går inn til noten og blir hengende fast eller skader annen fisk etter kroking. Bruk av enkeltkrok vil også begrense risikoen for at fisken hukes og dermed kommer i fare for å lide i utrenghet (jf dyrevernloven § 2).

- **Avliving**

Fisk som blir fisket skal avlives så snart som mulig med slag i hodet og bløgging, eller annen metode som sikrer at fisken raskt avlives (jf dyrevernloven § 9). For å sikre at samme fisk ikke fiskes flere ganger, er det forbud mot å sette fisk ut igjen etter at den er fisket opp. Den som tilbyr fiske skal gi nødvendig informasjon til dem som fisker for å sikre dette.

2.2. Særskilte krav for å ivareta fiskehelse

Ifølge lov om matproduksjon og mattrygghet av 17. desember 2003 (matloven) § 19, 1.ledd skal enhver utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av smittsom fiskesykdom. Kravet til ”nødvendig aktsomhet” må relatere seg til det til enhver tid gjeldende ambisjonsnivå i regelverk og praksis. Hva som er ”nødvendig aktsomhet” må vurderes ut fra virksomhetens omfang og plassering i forhold til annen akvakulturvirksomhet og omkringliggende miljø. I den konkrete vurderingen av hvorvidt ”put and take” anlegg oppfyller matlovens § 19 første ledd er følgende momenter relevante:

- Særskilt aktsomhet må utvises ved kjente risikofaktorer som håndtering av blodvann og annet animalsk avfall, samt bruk av utstyr. Akvakulturdriftsforskriftens bestemmelser kan benyttes som veiledning i forhold til hvilket nivå en bør legge seg på. Fiskeblod, blodvann og slo skal av smittemessige grunner tas hånd om på en slik måte at det ikke forurenses sjøen, for eksempel ved å ensilere det til pH under 4 og lagre det i beholder eller annen innretning uten avrenning.
- For å redusere fare for at besøkende introduserer sykdomssmitte til fisk i ”put and take” anlegg bør det kunne kreves en besøkskontroll i form av håndvask samt stedegne beskyttelsessko, kjeledresser, og fiskeutstyr etc.

2.3. Særskilte krav til rømmingssikkerhet

I akvakulturdriftsforskriften § 31, kreves det at det skal utvises særlig aktsomhet for å hindre at fisk rømmer. Det bør gjennomføres en risikovurdering i henhold til IK-Akvakulturforskriften § 5, 2.ledd nr.5. I merknadene til akvakulturdriftsforskriften defineres risiko som sannsynlighet x konsekvens. Sannsynligheten for rømming bør ses i sammenheng med mulige konsekvenser av rømmingen. Den genetiske konsekvensen for villfisk bør som regel vurderes som mindre hvis fisken som rømmer er villfanget enn om den er av oppdrettsavstamning, og da spesielt om den er fanget i nærområdet. Som et minimum og med bakgrunn akvakulturdriftsforskriftens § 31:

- skal det settes krav til fiskens ”innhegning” og fiskeutstyr, slik at nøter etc. ikke står i fare for å ødelegges av fiskeredskap og utstyr.
- skal den som tilbyr ”put & take”-fiske gi nødvendig informasjon til dem som fisker om at det er forbudt å slippe fisk fri fra slike installasjoner, jf. § 31 siste ledd.

Skader og stress påført under fangst, transport, fiske og hold vil kunne medføre at villfanget fisk er mer mottakelig for sykdom enn tradisjonell oppdrettsfisk. Villfanget fisk vil vanligvis heller ikke være vaksinert. Ved sykdom må også risiko for spredning av smitte inngå i vurderingen av mulige konsekvenser av rømmingen. Ved sykdom kan en vurdere behov for ytterligere tiltak for å redusere sannsynligheten for rømming.